

CURSUSSEN
MONUMENTENZORG

2015

Foto voorzijde:
Boerderij Ravestijn in Baarn
Foto: Robert Jan Stokman

NATIONAAL RESTAURATIE CENTRUM

Stichting Nationaal
Restauratie Centrum (NRC)

Cursuslocatie:

Oostelijke Handelskade 12P
Amsterdam

Correspondentieadres:

Postbus 2079, 3800 CB Amersfoort
telefoon: 020 - 623 77 91
info@restauratiecentrum.nl
www.restauratiecentrum.nl

INSCHRIJVEN CURSUSSEN

Via www.restauratiecentrum.nl

TIJDEN VAN DE CURSUSSEN

Van 9.30 tot 16.00 uur, tenzij
anders wordt vermeld.

LUNCHES, KOFFIE EN THEE

Het NRC verzorgt koffie, thee en lunch.

VOORBEHOUD

De cursussen gaan alleen door bij een
voldoende aantal deelnemers (ca. 10).
Indien een cursus niet doorgaat,
blijft de inschrijving automatisch
geldig voor de daaropvolgende data
waarop de cursus wordt gepland.

BETALING

Na ontvangst van de cursus-
uitnodiging en de factuur zijn
deelnemers tot betaling van het
inschrijfgeld verplicht. De betaling
geschiedt binnen 14 dagen na
ontvangst van de factuur.

Het NRC is gehuisvest in een monumentaal kantoorgebouw van de voormalige Lloyd-scheepvaartrederij in het Oostelijke Havengebied in Amsterdam en verzorgt korte bij- en nascholingscursussen voor professionals, die werkzaam zijn in onderhoud, renovatie, restauratie en herbestemming van beeldbepalende en monumentale gebouwen.

Nieuw in 2015: praktijktrainingen voor ervaren vaklieden. We beginnen het jaar actief met twee nieuwe praktijktrainingen voor bouwplaatspersoneel, die op verschillende locaties in ons land worden gegeven: Lood bij dakbedekkingen en goten en de Masterclass houtconstructies. Speciaal ingeroosterd in januari en februari, de koude maanden van het jaar waarin niet altijd doorgewerkt kan worden. Deze cursussen vallen onder de vergoedingsregeling uit de Bouw CAO (Artikel 61a). Dit betekent dat werkgevers, via het NRC, een tegemoetkoming in de cursuskosten kunnen opvragen voor hun Bouw CAO'ers.

Nieuwe cursus 'Toepassen van kwaliteitsnormen in de monumentenzorg'

In samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit

Monumentenzorg (ERM) is deze nieuwe cursus ontwikkeld. Erfgoedprofessionals, die midden in het restauratieveld opereren, worden tijdens deze cursusdag grondig geïnformeerd over de systematiek en toepassingswijze van de nieuwe normen voor restauratiewerk.

ERM-scholingsplan

Deelname aan de diverse NRC-cursussen kan door restauratiebedrijven, die werken volgens ERM-beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen, worden opgevoerd in het vereiste meerjarig scholingsplan.

Docenten

Onze docenten zijn allen ervaren monumentenzorgers, die dagelijks werkzaam zijn in de praktijk. Achter in deze brochure treft u een kort 'cv' aan van al onze experts.

Incompany-cursussen

Vrijwel alle cursussen uit de brochure kunnen, bij een deelname van minimaal 10 personen, ook incompany worden gegeven. Hiervoor gelden aantrekkelijke kortingen. Neem gerust contact met ons op om de mogelijkheden te bespreken.

CURSUS AANBOD 2015

PRAKTIJKTRAININGEN VOOR ERVAREN VAKLIEDEN:

▶ LOOD BIJ DAKBEDEKKINGEN EN GOTEN	6
▶ MASTERCLASS 'HOUTCONSTRUCTIES'	7

HOUT

▶ MASTERCLASS 'HOUTSOORTEN EN TOEPASSING IN DE RESTAURATIE'	9
▶ HOUTAANTASTING IN MONUMENTEN	10
▶ KOZIJNEN, RAMEN, DEUREN EN LUIKEN	11

STEEN

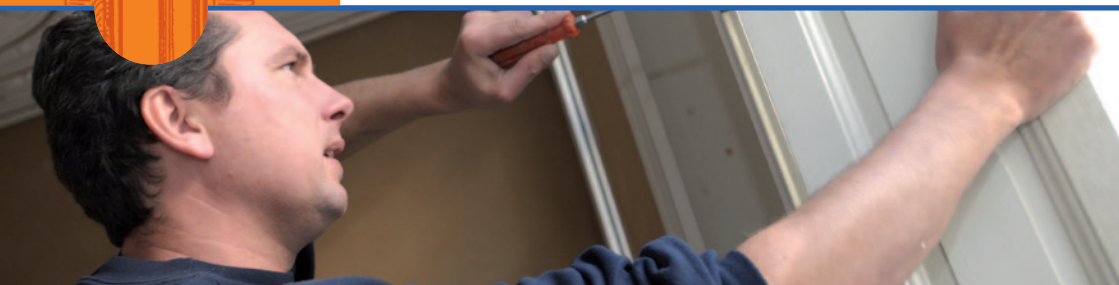
▶ MASTERCLASS 'RESTAURATIEMETSELWERK'	13
▶ NATUURSTEEEN IN MONUMENTEN	14

GLAS EN VERF

▶ KLEURHISTORISCH ONDERZOEK	16
▶ BEGLAZING IN MONUMENTEN	17

IJZER

▶ RESTAURATIE VAN IJZERWERK	19
▶ SMEDWERK IN DE RESTAURATIE VOOR ERVAREN SMEDEN	20

**CURSIST
AAN HET WOORD**

*'Deskundige docenten
behandelen op een praktische
manier een goede mix van
onderwerpen. Precies wat ik zocht!'*

**René Hooghiem, Bouw- en
Restauratiebedrijf Van de
Burgt & Strooij**

RESTAURATIEBEGELEIDING

▶ BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIES 1	22
▶ BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIES 2	22

BIJZONDERE CURSUSSEN

▶ INTROCURSUS 'MONUMENTENZORG VOOR VASTGOEDORGANISATIES'	24
▶ DUURZAME MONUMENTENZORG	25
▶ INTERIEURBEHOUD VAN MONUMENTEN	26
▶ HERKENNEN VAN BOUWSTIJLEN	27
▶ TOEPASSEN VAN KWALITEITSNORMEN IN DE MONUMENTENZORG	28
.....	
▶ OVER DE DOCENTEN	29

*De cursustijden zijn van
9.30 tot 16.00 uur
(ontvangst vanaf 9.00 uur)*

LOOD BIJ DAKBEDEKKINGEN EN GOTEN

DOELGROEP

Ervaren all-round timmerlieden en metselaars, werkzaam in het restauratie- en monumentenveld en monumentenwachters.

Op basis van het NRC-studieboek 'Lood, zink, koper: dakbedekkingen en goten', dat de cursisten ook ontvangen, wordt tijdens deze tweedaagse cursus uitleg gegeven over de toepassing van lood in de restauratie van monumenten. Aan bod komen:

- Het maken van verschillende verbindingen, zoals fels- en knoopverbindingen
- Drijven en plooiën van lood o.a. bij roeven en zalinggoten
- Het maken van waterdichte aansluitingen
- Toepassen van lood bij nokken en kepers bij de restauratie van pannendaken.
- Diverse schadebeelden en mogelijke oplossingen met kantlood en voetlood.

Op de eerste cursusdag wordt op praktische wijze de theorie behandeld.

De tweede dag maken de cursisten diverse werkstukken onder leiding van een ervaren docent.

De cursus wordt gegeven bij de opleidingsbedrijven in Leiden en Den Bosch.

DOCENT	WIM DE GROOT
CURSUSDATA &	22 EN 23 JANUARI 2015 – LEIDEN
LOCATIES	10 EN 11 FEBRUARI 2015 – DEN BOSCH
CURSUSPRIJS	€ 540,- (excl. btw) LUNCH EN CURSUSBOEK
SF-NUMMER	SF 145-007

MASTERCLASS HOUTCONSTRUCTIES

DOELGROEP

Ervaren all-round timmerlieden en uitvoerders, die werkzaam bij (restauratie)bouwbedrijven, timmerbedrijven en onderhoudsbedrijven.

Op basis van het NRC-studieboek *Houtconstructies*, dat de cursisten ook ontvangen, wordt tijdens deze tweedaagse cursus uitleg gegeven over veelvoorkomende problemen die zich voordoen bij historische houtconstructies. Het uitgangspunt binnen de monumentenzorg is om de oorspronkelijke constructies zoveel mogelijk te behouden. Tijdens deze training komen diverse reparatietechnieken aan bod die gebaseerd zijn op dit uitgangspunt. Ook wordt aandacht besteed aan hedendaagse methoden voor herstel.

In de ochtend wordt een op de praktijk gerichte uitleg gegeven over houtconstructies en de aantasting door schimmels en insecten. Ook komen dan onjuiste reparatietechnieken aan bod.

's Middags en tijdens de tweede cursusdag gaan de cursisten zelf aan het werk met diverse werkstukken, onder leiding van een ervaren docent.

DOCENTEN	KLAAS BOEDER EN GERT TUTERT
CURSUSDATA	DINSDAG 27 EN WOENSDAG 28 JANUARI 2015
LOCATIE	UTRECHT
CURSUSPRIJS	€ 540,- (excl. btw) LUNCH, CURSUSBOEK EN SYLLABUS
SF-NUMMER	SF 145-007

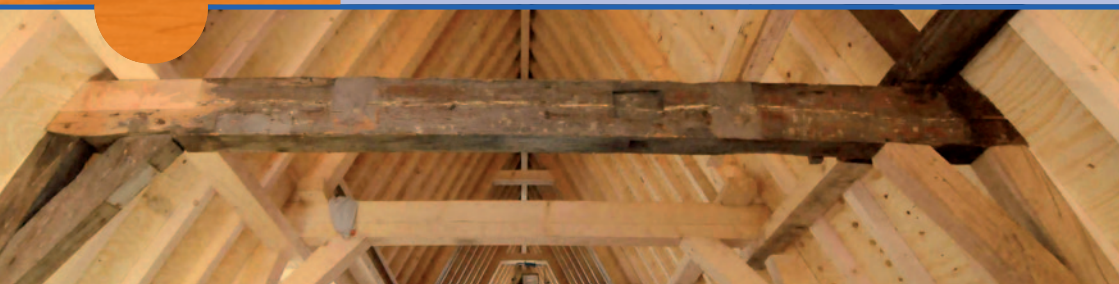

HOUT

Voor ervaren allround timmerkrachten vanuit timmerfabrieken en (restauratie)bouwbedrijven, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezichthouders, die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

OVERZICHT CURSUSAANBOD

- ▶ MASTERCLASS 'HOUTSOORTEN EN TOEPASSING IN DE RESTAURATIE
donderdag 18 juni 2015
donderdag 15 oktober 2015
 - ▶ HOUTAANTASTING EN -BESCHERMING IN DE RESTAURATIE
donderdag 10 september 2015
 - ▶ KOZIJNEN, RAMEN, DEUREN EN LUIKEN
donderdag 3 december 2015
-

MASTERCLASS 'HOUTSOORTEN EN TOEPASSING IN DE RESTAURATIE'

DOELGROEP

Ervaren allround timmerkrachten vanuit timmerfabrieken en (restaurantie)-bouwbedrijven, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezichthouders (van overheidsinstellingen), die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

Elementaire kennis van houtsoorten, zaagwijzen en de juiste toepassing van hout is buitengewoon belangrijk binnen de restauratie van monumenten. Temeer omdat in diverse kwaliteitsrichtlijnen, die door de Stichting Erkende Restauratie Kwaliteit in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed worden aangegeven, dat restauratieprofessionals aantoonbaar over deze kennis moeten beschikken.

In deze interactieve cursus, die is ontwikkeld in samenwerking met de Vereniging Timmerwerk Restauratie en de Stichting Hout Research, worden veel voorkomende houtsoorten besproken. Verder worden zaken als het herkennen van houtsoorten, gebreken aan hout, zaagwijzen, verlijmen, samenstelling van hout en diverse toepassingsmogelijkheden per houtsoort aan de hand van monsters en praktijkvoorbeelden doorgenomen.

DOCENTEN	JOOP JANSEN EN RENÉ KLAASSEN
CURSUSDATUM	DONDERDAG 18 JUNI OF DONDERDAG 15 OKTOBER 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN CURSUSBOEK
SF-NUMMER	SF 145-004

*'Goede aanvulling,
verdieping en opfrissing
van mijn houtkennis'*

**Ilco Postma, woning-
corporatie Vivare**

HOUTAANTASTING EN -BESCHERMING IN DE RESTAURATIE

DOELGROEP

Ervaren allround timmerkrachten vanuit timmerfabrieken en (restauratie)-bouwbedrijven, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezicht-houders (van overheidsinstellingen), die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

Hout is een veelvuldig toegepast bouw materiaal in monumenten. Het gaat in de cursus om het opsporen en herkennen van de oorzaak van de aantasting, die vaak desastreuze gevolgen heeft, opdat de juiste bouwkundige, fysische en chemische maatregelen worden genomen.

Inhoud van de training

- Duurzaamheid houtsoorten, vochtweren, inspectie op aantasting
- Herkennen leefwijze en bestrijding van:
 - blauwschimmels en oppervlakteschimmels
 - houtrotverwekkende schimmels (div. zwammen, elfenbankje enzovoort)
 - houtaantastende insecten (div. kevers, boktor, nathoutboorders enzovoort)
- Veiligheid: toxiciteit, persoonlijke beschuttingsmiddelen, eisen voor bewaarplaatsen en toelatingen voor bestrijdingsmiddelen
- Preventieve en curatieve behandeling van hout
- Herstel op de traditionele manier: vernieuwen en aanhelen met andere methoden als de traditionele wijze niet mogelijk is
- Bouwkundige termen

DOCENT JOS CREMERS

CURSUSDATUM DONDERDAG 10 SEPTEMBER 2015

LOCATIE AMSTERDAM

CURSUSPRIJS € 325,- (excl. btw)

SF-NUMMER SF 145-004

KOZIJNEN, RAMEN, DEUREN EN LUIKEN

DOELGROEP

Schilders, uitvoerenden en begeleiders bij (restauratie)bouwbedrijven, ambtenaren, adviseurs, architecten en hun medewerkers.

Tijdens deze praktische cursus wordt aandacht besteed aan het maken en herstellen van buiten- en binnenramen, deuren, deurkozijnen en luiken. Tevens komen de houtsoorten, die hierbij gebruikt worden, aan bod.

De lesstof bevat een overzicht van de middeleeuwen tot en met de jongere bouwkunst en gaat uit van de dagelijkse praktijk. Het NRC-studieboek 'Kozijnen, ramen, deuren en luiken' vormt de basis van de cursus en wordt ook uitgereikt aan de cursisten.

De cursus is een interactief gebeuren, waarbij voorbeelden die cursisten in de praktijk tegenkomen, kunnen worden behandeld.

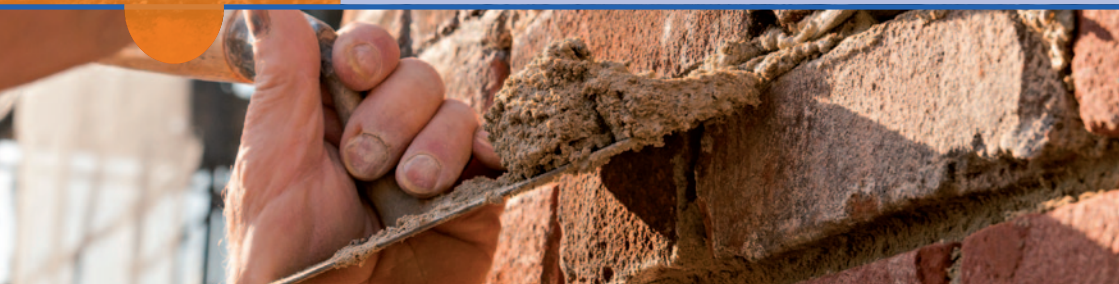
DOCENT	JOOP JANSEN
CURSUSDATUM	DONDERDAG 3 DECEMBER 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN CURSUSBOEK
SF-NUMMER	SF 145-004

STEEN

OVERZICHT CURSUSAANBOD

- ▶ **MASTERCLASS 'RESTAURATIEMETSELWERK'**
donderdag 23 april 2015
donderdag 10 december 2015
 - ▶ **NATUURSTEEN IN MONUMENTEN**
donderdag 29 januari 2015
-

MASTERCLASS 'RESTAURATIEMETSEL- EN VOEGWERK IN DE RESTAURATIE'

DOELGROEP

Ervaren metselaars, ervaren voegers, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezichhouders (van overheidsinstellingen), die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

De kennis van gevelherstel in de restauratie blijft vaak beperkt tot de basiskennis. In de praktijk wordt gewerkt met de aanwezige ervaring en hetgeen in het bestek is voorgeschreven of door een leidinggevende wordt opgedragen. Deze masterclass heeft als doel om de basiskennis van ervaren restauratieprofessionals te verbreden.

Tijdens deze cursus wordt kennis op het gebied van materialen, bouwstoffen, restauratietechnieken, toepassingsmogelijkheden en restauratie-ethiek behandeld, met als doel om de kennis van de cursisten (ervaren restauratieprofessionals) te vergroten, zodat zij hun werk in de praktijk met meer achtergrondinformatie kunnen uitoefenen. Tijdens de cursus wordt de theorie afgewisseld met het bestuderen van materialen en bouwstoffen, met discussiemomenten en met oplossingsgericht denken over diverse praktijksituaties.

DOCENT	LOUIS GERDESSEN
CURSUSDATUM	23 APRIL 2015 OF 10 DECEMBER 2015 (ÉÉNDAAGSE CURSUS)
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
SF-NUMMER	SF 145-001

Het NRC is erkend door Cordares: Cordares vergoedt een deel van de cursuskosten, als de cursist onder de cao-bouw valt. Als een cursus erkend is, staat het SF-nummer bij de cursus vermeld.

NATUURSTEEN IN MONUMENTEN

DOELGROEP

Monumentenambtenaren en toezichhouders, monumentenwachters, bouwkundig medewerkers van professionele monumenteneigenaren (stadsherstellen, corporaties), architecten en adviseurs en medewerkers van (gespecialiseerde/restauratie) bouwbedrijven.

Aan bijna elk monument in Nederland komt natuursteen voor. Veel natuursteen werd en wordt geïmporteerd. Het was daarom kostbaar en werd vaak alleen als bekleding toegepast. Natuursteen is een bijzonder complex materiaal. De verwerking ervan vergt veel kennis en gebeurt veelal door de weinige restauratiesteenhouders, die ons land nog telt. Het is belangrijk dat de bij onderhoud en restauratie van natuursteen betrokken partijen ook kennis hebben van dit bijzondere materiaal.

In deze introductiecursus worden verschillende natuursteensoorten, de eigenschappen en verwerkings- en toepassingsmogelijkheden ervan behandeld.

Deze cursus, die is ontwikkeld in samenwerking met de Vereniging van Restauratie Steenhouders, wordt gehouden bij een steenhouwerij. Op deze manier kan de theorie tijdens een rondleiding worden toegelicht. In de werkplaats zijn meerdere steensoorten aanwezig en bewerkingstechnieken te zien. De cursist krijgt tijdens deze cursusdag handvatten, waarmee tijdens de voorbereiding en uitvoering van het restauratieproces verantwoorde keuzes kunnen worden gemaakt om natuursteen aan monumenten zorgvuldig te laten onderhouden en restaureren.

DOCENTEN DANIËL SPEE EN JOHN VAN DEN HEUVEL

CURSUSDATUM DONDERDAG 29 JANUARI 2015

LOCATIE UTRECHT

CURSUSPRIJS € 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

GLAS EN VERF

OVERZICHT CURSUSAANBOD

- ▶ **KLEURHISTORISCH ONDERZOEK**
donderdag 11 en vrijdag 12 juni 2015
- ▶ **BEGLAZING IN MONUMENTEN**
donderdag 21 mei 2015

KLEURHISTORISCH ONDERZOEK

DOELGROEP

Voor schilders, uitvoerenden en begeleiders bij (restauratie)bouwbedrijven, ambtenaren, adviseurs, architecten en hun medewerkers.

Een kleuronderzoek wordt uitgevoerd om inzicht te krijgen in de wijze waarop het in- of exterieur van een historisch gebouw werd afgewerkt. In deze tweedaagse cursus wordt behandeld:

Uitvoeren van een kleuronderzoek:

- Historische informatie over het object.
- Topografisch en stratigrafisch onderzoek.
- Kleurtrappen en kleurvensters.

Herkennen en begrijpen van de laagopbouw:

- Analyse van de verflaag.
- Verfsoorten.
- Decoratief schilderwerk.

De uitkomst van het onderzoek:

- Verwerking van de uitkomsten in een rapport en advisering.

Praktische oefening: kleuronderzoek(en) in de praktijk:

- De wijze waarop een gebouw wordt benaderd.
- Excursie naar een van de behandelde panden in Amsterdam.

DOCENT BERT JONKER

CURSUSDATUM DONDERDAG 11 EN VRIJDAG 12 JUNI 2015

LOCATIE AMSTERDAM

CURSUSPRIJS € 600,- (excl. btw) INCL. LUNCH, CURSUSBOEK EN EXCURSIE

BEGLAZING IN MONUMENTEN

DOELGROEP

Monumentenambtenaren en toezichhouders, monumentenwachters, bouwkundig medewerkers van professionele monumenteneigenaren (stadsherstellen, corporaties), architecten en adviseurs en medewerkers van (gespecialiseerde/restauratie) bouwbedrijven.

Restauratieprofessionals krijgen met regelmaat te maken met glas in monumenten. In samenwerking met de glasbranche is een cursus ontwikkeld om monumentenzorgers achtergrondinformatie te geven over dit bijzondere materiaal, zodat met meer verstand van glas gekeken kan worden naar het monumentale gebouw. Dit biedt de cursist een goede basis om in behoudsvraagstukken met meer kennis van zaken keuzes te maken en de juiste vragen te stellen.

Tijdens deze cursus, die is ontwikkeld in samenwerking met het Kenniscentrum Glas, komen de volgende onderwerpen aan bod:

- basisprincipes bij onderhoud
- restauratie en bescherming
- glas in stalen en houten vensters en monumentenglas
- kwaliteitsnormen op glasgebied
- duurzaamheid en herbestemming.

DOCENT TACO HERMANS

CURSUSDATUM DONDERDAG 21 MEI 2015

LOCATIE AMSTERDAM

CURSUSPRIJS € 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

IJZER

OVERZICHT CURSUSAANBOD

- ▶ **RESTAURATIE VAN IJZERWERK**
donderdag 12 februari 2015
 - ▶ **SMEEDWERK IN DE RESTAURATIE VOOR ERVAREN SMEDEN**
donderdag 12 november 2015
donderdag 19 november 2015
donderdag 26 november 2015
-

RESTAURATIE VAN IJZERWERK

DOELGROEP

Monumentenambtenaren en toezichhouders, monumentenwachters, bouwkundig medewerkers van professionele monumenteneigenaren (stadsherstellen, corporaties), architecten en adviseurs en medewerkers van (gespecialiseerde/restauratie) bouwbedrijven.

De restauratie van ijzerwerken is een bijzonder specialisme binnen de monumentenzorg. Naast prachtig smeedwerk valt te denken aan geklonken lateien, spijltjeshekwerken, gietijzeren ornamenten, balusters en ramen, stalen kozijnen, graforamenten en bruggen. Deze introcursus biedt basiskennis aan restauratieprofessionals, die meer willen weten van staal, giet- en smeedijzer in (jonge) monumenten.

Twee docenten, die werkzaam zijn in de praktijk, geven uitleg over hun werk, het materiaal, de technieken en de toepasselijke kwaliteitsnormen. Er worden diverse projecten getoond en voorbeelden gegeven van goed en slecht restauratiewerk. Uiteraard is er volop ruimte voor vragen.

DOCENTEN	LILIAN FOPMA EN ADDY KON
CURSUSDATUM	DONDERDAG 12 FEBRUARI 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

*De cursustijden zijn van
9.30 tot 16.00 uur
(ontvangst vanaf 9.00 uur)*

SMEEDWERK IN DE RESTAURATIE VOOR ERVAREN SMEDEN

DOELGROEP

**Ervaren smeden, die de gevorderde gildeproef hebben behaald
(vergelijkbaar met niveau 3 uit het reguliere onderwijs).**

In deze driedaagse cursus, die het NRC in samenwerking met het Nederlands Gilde van Kunst- en Siersmeden (NGK) en de Stichting Zink ontwikkelde, wordt de vaktechnische vaardige smid uitgebreid geïnformeerd over de wereld van de monumentenzorg en over specifieke aspecten van restauratiesmeedwerk.

Uitgangspunt bij restauratie is bestaand werk; dit vergt een andere insteek voor de ervaren smid, die doorgaans nieuw werk maakt. In de cursus worden handvatten aangereikt om bestaand werk te kunnen beoordelen, zodat de smid kan bepalen hoe hiermee om te gaan.

Er wordt gewerkt aan de hand van theoretische informatie, praktijkvoorbeelden en oefenopdrachten. Tevens komen kwaliteitsnormen op het gebied van restauratiesmeedwerk aan bod, zodat het volgen van de cursus een opstap is naar aansluiting bij de erkenningsregeling van het NGK.

Onderwerpen:

- Bestek, tekeningen, calculeren en offertes maken voor restauratieprojecten
- Organisatie van de monumentenzorg en stijlkunde (incl. een excursie)
- Omgang met monumenten voor smeden; technieken voor restaureren en conserveren.

DOCENTEN ADDY KON, DAAN HOLTZER, MICHIEL VAN HUNEN,
HENDRIK TOLBOOM, JOOP JANSEN, GUUS SCHMITTMANN

CURSUSDATA DONDERDAG 12, 19 EN 26 NOVEMBER 2015

LOCATIES NIEUWEGEIN, AMERSFOORT EN AMSTERDAM

CURSUSPRIJS € 660,- (excl. btw) NGK-leden INCL. LUNCH EN SYLLABUS
€ 825,- (excl. btw) Niet-NGK-leden INCL. LUNCH EN SYLLABUS

RESTAURATIEBEGELEIDING

DOELGROEPEN

Voor bouwkundigen, leden van monumentencommissies en commissies ruimtelijke kwaliteit, medewerkers van architecten- en adviesbureaus, ambtenaren monumentenzorg en ambtenaren handhaving & toezicht, toezichthouders van gemeenten en regionale uitvoeringsdiensten, medewerkers van professionele beheerders (zoals stadherstellen, corporaties, landschappen, Staatsbosbeheer).

ALGEMEEN

Tijdens deze cursussen worden de meest belangrijke thema's binnen de restauratie behandeld. De lesstof biedt basiskennis, die belangrijk is bij de beoordeling en begeleiding van restauratieprojecten. De cursist leert de meest voorkomende zaken herkennen en krijgt handvatten hoe om te gaan met en keuzes te maken voor en tijdens het restauratieproces. De cursussen kunnen los van elkaar worden gevolgd.

OVERZICHT CURSUSAANBOD

▶ BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 1

donderdag 26 maart 2015

donderdag 2 april 2015

donderdag 9 april 2015

▶ BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 2

donderdag 17 en 24 september 2015

donderdag 1 en 8 oktober 2015

OOK
NUTTIG VOOR
LEDEN VAN
MONUMENTEN-
COMMISSIES

BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 1

Tijdens de eerste cursusdag worden theoretische onderwerpen, zoals wet- en regelgeving, restauratie-ethiek, planvorming en kwaliteitsborging via beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen behandeld. Dag twee staat in het teken van 'steen'. De docenten gaan in op natuursteen, baksteen, en metsel- en voegwerk. Op de derde en laatste dag wordt ingegaan op het thema 'hout'. Aan bod komen het herstel van houtconstructies en balklagen, geveltimmerwerk en houtaantasting.

DOCENT **DAG 1** KLAAS BOEDER

DOCENTEN DAG 2 JOHN VAN DEN HEUVEL EN BAS STAPEL BROEK

DOCENT **DAG 3** JOOP JANSEN

CURSUSDATA DONDERDAG 26 MAART, 2 EN 9 APRIL 2015

LOCATIE AMSTERDAM

CURSUSPRIJS € 875,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 2

Een vierdaagse cursus, waarin de meest belangrijke thema's vanuit het restauratieproces dieper worden uitgewerkt. Op de eerste cursusdag wordt ingegaan op het bestek (Stabu-systematiek), de restauratiebegroting, tekeningen en de wijze waarop de begeleiding van de uitvoering en de administratieve zaken tijdens het bouwproject plaatsvinden. Daarnaast wordt op dag 1 aandacht besteed aan bouwconstructies, funderingen en betonwerk. Bij monumenten is de stabiliteit immers vaak een belangrijk punt. De tweede dag staat in het teken van dakbedekkingen en goten. Aan bod komen verschillende soorten dakbedekking, zoals lei, kunststof en riet en wordt ingegaan op constructies en materialen voor dakgoten en hemelwaterafvoeren. Tijdens de derde dag vindt een excursie plaats naar een restauratieproject, waarbij aan het einde van de dag tijd is ingeruimd om de opgedane kennis terug te koppelen. De vierde en laatste cursusdag staat de afwerking van het monument (zowel binnen als buiten) centraal. Hierin worden onderwerpen zoals pleisterwerk, schilderwerk, glas, decoratieve afwerking en historische vloeren, -wanden en -plafonds uitgewerkt.

DOCENTEN DAG 1 DAAN HOLTZER EN ERNST DE BEAUFORT

DOCENT **DAG 2** KLAAS BOEDER

DOCENT **DAG 3** JOOP JANSEN

DOCENT **DAG 4** COR BOUWSTRA

LOCATIE AMSTERDAM

CURSUSDATA DONDERDAG 17 EN 24 SEPTEMBER, 1 EN 8 OKTOBER 2015

CURSUSPRIJS € 1.150,- (excl. btw) INCL. LUNCHES, SYLLABUS EN EXCURSIE

BIJZONDERE CURSUSSEN

OVERZICHT CURSUSAANBOD

- ▶ **INTROCURSUS 'MONUMENTENZORG VOOR VASTGOEDORGANISATIES'**
donderdag 12 maart 2015
- ▶ **DUURZAME MONUMENTENZORG**
donderdag 3 september 2015
- ▶ **INTERIEURBEHOUD VAN MONUMENTEN**
donderdag 19 maart 2015
- ▶ **HERKENNEN VAN BOUWSTIJLEN**
vrijdag 6 november 2015
vrijdag 13 november 2015
vrijdag 20 november 2015
- ▶ **TOEPASSEN VAN KWALITEITSNORMEN IN DE MONUMENTENZORG**
donderdag 17 december 2015

INTROCURSUS 'MONUMENTENZORG VOOR VASTGOEDORGANISATIES'

DOELGROEP

Administratief en bouwkundig personeel van organisaties, zoals woningcorporaties, stadsherstellen en landschappen, die naast regulier vastgoedonderhoud ook historische, karakteristieke en monumentale panden beheren.

Een intensieve cursusdag waarin de volgende onderwerpen aan bod komen. Een korte behandeling van wet- en regelgeving rondom monumenten, de organisatie van de monumentenzorg (organisaties, subsidie- en vergunningsprocedures), soorten monumenten, architectuur en bouwstijlen, belang van onderhoud van monumenten. Toelichting op de vakdisciplines in de monumentenzorg, zoals funderingen, gevels, timmerwerk, daken, interieur en technische installaties, veiligheid en toegankelijkheid. Verder worden veel voorkomende problemen behandeld en algemene onderhoudsadvisen en praktische tips gegeven. In het middagprogramma wordt door middel van een excursie (projectbezoek of stadswandeling) nader ingegaan op de in de ochtend behandelde theorie.

DOCENT	JOOP JANSEN
CURSUSDATUM	DONDERDAG 12 MAART 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN CURSUSBOEK

'De docent is gedreven, enthousiast en beheerst zijn vak. De cursus omvat zeer nuttige en praktische informatie, die direct toepasbaar is.'

**Mattijs Boer, 20 HOOG B.V.
Vastgoed & Project-
management**

DUURZAME MONUMENTENZORG

DOELGROEP

Ambtenaren belast met het toetsen van restauratie en/of renovatieplannen, beheerders van monumenten, beheerders van historische en/of karakteristieke gebouwen, medewerkers van advies- en architectenbureaus, medewerkers van (restauratie)bouwbedrijven, die betrokken zijn bij renovatie- en restauratieprojecten.

Duurzaamheid en monumenten lijken met elkaar op gespannen voet te staan, maar de praktijk leert, dat er vaak goede mogelijkheden zijn tot verduurzaming. Om ons erfgoed voor de komende generaties in stand te kunnen houden is het zaak voor de restauratieprofessional zich te laten informeren over de mogelijkheden voor duurzame monumentenzorg. Hiervoor zijn ingrepen nodig, die de monumentale waarden van het gebouw niet mogen schaden. In de cursus wordt onder meer aandacht besteed aan de ontwikkelingen binnen het relatief nieuwe vakgebied van het duurzaam onderhouden en restaureren van monumenten, historische bouwmaterialen, energietechnische mogelijkheden en verduurzaming van installaties. De cursist leer beperkingen en kansen te analyseren aan de hand van praktijkvoorbeelden waarin diverse afwegingen zijn gemaakt. Tevens wordt de cursist handvatten geboden hoe om te gaan met spanningsvelden en mogelijkheden.

DOCENTEN	BERT VAN BOMMEL, JAAP DE JONGE, GIJS HOEN EN MIEL WIJNEN
CURSUSDATUM	DONDERDAG 3 SEPTEMBER 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

‘Leerzaam en onderhoudend totaal-aanbod, waarbij veel praktijkvoorbeelden worden aangehaald’

**Tom van Eekelen,
gemeente Bergen
op Zoom**

INTERIEURBEHOUD VAN MONUMENTEN

DOELGROEP

Monumentenambtenaren en toezichhouders, monumentenwachters, bouwkundig medewerkers van professionele monumenteneigenaren (stadsherstellen, corporaties), architecten en adviseurs en medewerkers van (gespecialiseerde/restauratie) bouwbedrijven.

De laatste jaren neemt de aandacht voor het beheer en behoud van interieurs toe, maar dan in een nieuw jasje en volgens de laatste inzichten. Het behoud van enkele waardevolle onderdelen of een schouwpartij, tot een compleet bewaard gebleven interieur toe, gaat echter niet vanzelf. Er zijn tal van preventieve, relatief eenvoudige maatregelen vanuit verschillende invalshoeken mogelijk om waardevolle interieurs te beschermen en schade te voorkomen. Een andere werkwijze en bij voorkeur een integrale aanpak kan het verschil betekenen tussen verlies en behoud.

Tijdens deze cursusdag wordt ingegaan op verschillende interieur(delen), het belang van het behoud ervan en de mogelijkheden voor een integrale aanpak voor (preventieve) bescherming.

DOCENT	HARRIE SCHUIT
CURSUSDATUM	DONDERDAG 19 MAART 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN BOEK 'BEHOUD VAN BINNEN'

HERKENNEN VAN BOUWSTIJLEN

DOELGROEP

Ambtenaren (monumentenzorg en toezicht), medewerkers van professionele beheerders en eigenaren van monumenten, medewerkers van advies- en architectenbureaus, medewerkers van (restauratie)bouwbedrijven, die betrokken zijn bij restauratieprojecten.

Een driedaagse intensieve cursus voor het opdoen van algemene kennis van historische bouwstijlen in Nederland, vooral bestemd voor al diegenen, die zich willen verdiepen in de monumentenzorg. De cursus geeft aan de hand van beeldmateriaal een chronologisch overzicht van de voornaamste bouwstijlen van de Middeleeuwen tot de modernere tijden. Behalve aan algemene kenmerken van stijlen wordt ook aandacht besteed aan typerende details.

De cursisten worden in de gelegenheid gesteld om de opgedane kennis grondig te toetsen tijdens stadswandelingen, gecombineerd met bezoek aan gebouwen. De eerste twee cursusdagen zijn gewijd aan de historische bouwstijlen inclusief de 19de-eeuwse neostijlen. Tijdens de derde en laatste cursusdag wordt de bouwkunst uit de eerste helft van de 20ste eeuw behandeld.

DOCENT	ERNEST KURPERSHOEK
CURSUSDATA	VRIJDAG 6 NOVEMBER, 13 NOVEMBER, 20 NOVEMBER 2015
LOCATIE	AMSTERDAM
CURSUSPRIJS	€ 875,- (excl. btw) INCL. LUNCHES EN SYLLABUS

‘Kleurhistorisch onderzoek: een must voor monumentenzorger én toezichthouder. Met de opgedane kennis is het beter te beoordelen of ‘gewoon onderhoud’ wel of niet vergunningvrij is’

Carl Borst, gemeente Zwolle

TOEPASSEN VAN KWALITEITSNORMEN IN DE MONUMENTENZORG

DOELGROEP

- **werkvoorbereiders, bestekschrijvers, uitvoerders werkzaam in de restauratie**
- **medewerkers van architecten- en adviesbureaus**
- **medewerkers van gemeenten en provincies (Monumentenzorg, Toezicht & Handhaving)**
- **medewerkers van regionale uitvoeringsdiensten**
- **medewerkers van vastgoedbedrijven, die monumenten in portefeuille hebben**
- **monumentenwachters**
- **auditoren voor de verschillende ERM-kwaliteitsnormen (waaronder ook de ‘Kennis en kunderegeling’)**
- **planvormers**

Kwaliteit bij de uitvoering van restauratiewerk is niet altijd vanzelfsprekend. In de afgelopen jaren hebben veel verschillende partijen zich ingezet om duidelijke werkafspraken te maken over onder meer de inzet van vakkennis en de toepassing van de juiste technieken en materialen. Het resultaat zijn beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen, die betrekking hebben op verschillende restauratiedisciplines.

In samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg is een cursusdag ontwikkeld waarin de volgende onderwerpen aan bod komen:

- De systematiek en structuur van beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen
- Partijen in het bouwproces, hun rollen en verantwoordelijkheden: opdrachtgever, architect/adviseur, uitvoerende bedrijven, overheid, monumentenwacht etc.
- Stabu-bestek en restauratiebestek
- Relevante wet- en regelgeving, monumentenwet, vergunningplicht of vergunningvrij
- Restauratie-ethiek
- Toepassing van richtlijnen in het bestek, bestek schrijven, uitvragen stellen en inschrijven
- Toelichting en behandeling van de stof aan de hand van cases uit de praktijk

DOCENT KLAAS BOEDER EN RON SPAAN

CURSUSDATUM DONDERDAG 17 DECEMBER 2015

LOCATIE AMSTERDAM

CURSUSPRIJS € 325,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

OVER DE DOCENTEN

ERNST DE BEAUFORT is senior restauratieconstructeur in de regio Amsterdam, werkzaam bij EversPartners Ingenieursbureau. Hij heeft ruime ervaring met funderingsherstel, constructieve schadeanalyse, stut- en stempelwerk en constructief cascoherstel. Kennis en ervaring draagt hij uit bij diverse restauratieopleidingen.

KLAAS BOEDER is zelfstandig restauratie-adviseur en docent aan diverse restauratieopleidingen. In het verleden is hij werkzaam geweest bij een architectenbureau, in de gemeentelijke monumentenwereld en bij de Monumentenwacht.

BERT VAN BOMMEL is ambtelijk adviseur van de Rijksbouwmeester en docent en onderzoeker bij de Faculteit Bouwkunde van de Technische Universiteit Delft, beide op het vlak van de monumentenzorg.

COR BOUWSTRA is restauratiearchitect. Zijn bureau, Verlaan & Bouwstra architecten, bestaat sinds 1979 en is gevestigd in Vianen. Het bureau is gespecialiseerd in restauratie van monumenten en nieuwbouw in oude stadskernen.

JOS CREAMERS is specialist 'houtaantasting' (door insecten en schimmels) bij de Stichting Hout Research (SHR) in Wageningen. In het verleden heeft hij onder meer bij Van Lierop BV gewerkt, een bedrijf dat zich toelegt op bestrijding van houtaantasting in monumenten.

LILIAN FOPMA werkt ruim 20 jaar als zelfstandig professional in (jonge) monumentale ijzerwerken. Na het behalen van het diploma vakbekwaamheid specialiseerde zij zich in de combinatie restaureren/conserveren en in de oppervlaktebehandeling schooperen. Ze houdt zich bezig met uitvoering, advies, begeleiding en doceert aan diverse opleidingen.

LOUIS GERDESSEN is projectleider bij Van Hoogevest Architecten te Amersfoort. Bij dit bureau heeft hij sinds 1978 restauraties voorbereid en begeleid. De technische kant van het restaureren heeft zijn speciale aandacht. Kennis en ervaring draagt hij uit bij diverse restauratieopleidingen.

WIM DE GROOT is technisch adviseur van de Stichting Bouwlood en heeft 40 jaar ervaring in het verwerken en doceren van bladlood in de bouw en specifiek in de restauratie. Hij begeleidt projecten in de monumentenzorg in Nederland en in België.

TACO HERMANS is opgeleid als restauratie-architect en bouwhistoricus. Momenteel is hij werkzaam als senior onderzoeker instandhouding bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. In die functie heeft hij zich onder meer gespecialiseerd in glas, glas-in-lood en de isolatie van vensters.

JOHN VAN DEN HEUVEL is projectleider bij Steenhouwerij Maarssen in Utrecht. Hij begeleidt dagelijks natuursteenrestauraties aan bekende monumenten in ons land zoals de kathedraal St. Jan in Den Bosch, de Technische Universiteit Delft en het Erasmus University College in Rotterdam.

GIJS HOEN begeleidt als senior projectleider bij Stadsherstel Amsterdam NV, restauratieprojecten. Stadsherstel restaureert sinds 1956 in en rondom Amsterdam veel monumenten en beeldbepalende panden.

DAAN HOLTZER is werkzaam als zelfstandig bouw- en restauratieadviseur. Zijn bureau is gevestigd in Amersfoort. Hij doceert onder meer aan de Hogeschool Utrecht (Post HBO-opleiding Bouwhistorie en restauratie) op het gebied van voorbereiding van restauraties (bestek, begroting, tekeningen, e.d.).

MICHEL VAN HUNEN werkt als materiaal-deskundige en programmaleider 'Restauratiekwaliteit' bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Hij heeft materiaalkunde gestudeerd aan de Technische Universiteit Delft en draagt kennis over en adviseert op het gebied van ijzer, metalen, corrosie, baksteen, beton, (metsel, voeg en stuc-)mortels en reinigen en conserveringstechnieken.

JOOP JANSEN heeft een bouwkundige achtergrond en is momenteel werkzaam als technisch adviseur bij Architectenbureau Delfgou. Dit bureau is gespecia-

liseerd in het begeleiden van restauraties van monumenten. Hiervoor heeft hij bij de Monumentenwacht en bij diverse adviesbureaus in de restauratiesector gewerkt.

JAAP DE JONGE is werkzaam als adviseur/projectleider bouwfysica en duurzaamheid bij het Rijksvastgoedbedrijf (Rijksgebouwendienst). Hij is in die hoedanigheid veelvuldig betrokken geweest bij renovaties en restauraties van rijksmonumenten en rijksmusea.

BERT JONKER is zelfstandig restaurator en kleuronderzoeker van historische interieurs. Hij is vaak betrokken bij kleuronderzoeken aan toonaangevende monumenten, zoals schilderijen in de Bazel in Amsterdam en de oorspronkelijke kleurstelling van de keizerskroon op de Westertoren in Amsterdam.

MATTHIJS DE KEIJZER is als senior onderzoeker 'historische afwerkingstechnologie en schildering aan kunstobjecten' werkzaam bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

PIETER KEUNE studeerde chemie en wetenschapsfilosofie. Hij heeft veertig jaar gedoceerd aan kunstacademies en is nog steeds gastdocent aan de masteropleiding 'restauratie' van de Universiteit van Amsterdam. Hij is de oprichter van het vakblad *kM*; kunstenaarsmateriaal.

RENÉ KLAASSEN doet al 21 jaar toegepast houtonderzoek bij SHR (houtonderzoeksinstituut in Wageningen). Zijn belangrijkste werkvelen zijn houtaantasting en houtsoorten. Hij adviseert over o.a. houtsoortenkeuze, effect herbestemming op houtkwaliteit in gebouwen, fundering, houtkwaliteit en houtsterkte in het werk en het herkennen van oorzaken van houtschades.

ADDY KON is directeur/mede-eigenaar van Smeed- en constructiebedrijf Van der Vegt BV in Meerkerk. Sinds 1980 is hij werkzaam in de restauratiesector en gespecialiseerd in de restauratie van metaalwerk aan jonge monumenten en de restauratie en productie van smeedwerk.

ERNEST KURPERSHOEK is kunst- en architectuurhistoricus. Hij heeft meegewerkt aan tal van publicaties over Amsterdam en aan het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Voor het Nationaal Restauratie Centrum verzorgt hij sinds tien jaar cursussen over Herkennen van bouwstijlen.

GUUS SCHMITTMANN is als technisch adviseur werkzaam bij de Stichting Zink-info waar hij onder meer voorlichting geeft over de toepassing en het gebruik van zink als corrosie-bescherming voor staal. Hij is tevens actief als zelfstandig adviseur en docent.

HARRIE SCHUIT is specialist 'preventieve conservering interieurs' bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

RON SPAAN is hoofd Restauratie en Realisatie bij BOEi. Hij is ruim 20 jaar werkzaam als adviseur in de restauratiebranche. Daarnaast is hij gastdocent Bouwhistorie, Restauratie en Monumentenzorg aan de Hogeschool Utrecht en lid van het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit van de Stichting ERM.

DANIËL SPEE is natuursteenspecialist bij Steenhouwerij Zederik in Tienhoven. Hij heeft een bouwkundige achtergrond en volgde tevens de opleiding Bouwhistorie, restauratie en monumentenzorg aan de Hogeschool Utrecht. Hij was verantwoordelijk voor het

natuursteenwerk aan projecten als het Rijksmuseum in Amsterdam en de Lebuïnuskerk in Deventer.

BAS STAPEL BROEK is werkzaam als projectleider bij Bouwbedrijf Hoffman in Beltrum. Met name metsel- en voegwerk vormen zijn specialiteit. Voor zijn werkgever, een erkend restauratiebouwbedrijf, begeleidt hij veel onderhouds-, herbestemmings- en restauratieprojecten.

HENDRIK TOLBOOM werkt sinds 1999 bij de afdeling instandhouding van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed als specialist voor natuursteen, beeldhouw- en leien. Daarvoor was hij werkzaam als steenhouwer, beeldhouwer, kunsthistoricus en technisch tekenaar. In 2003 schreef hij een brochure over de instandhouding van smeedwerk.

GERT TUTERT is werkzaam als adviseur bij de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Gelderland, Overijssel en Flevoland. Deze organisatie is gespecialiseerd in het begeleiden van restauraties van kerken en het tot die gebouwen behorend meubilair en orgels. Hij heeft een ruime ervaring als timmerman en uitvoerder binnen deze vakdisciplines. Daarnaast is hij onder meer werkzaam als vakdocent aan het Gelders Restauratie Centrum (GRC).

MIEL WIJNEN is architect. Zijn bureau, Wijnen Architectuur, bestaat sinds 2001 en is gevestigd in Den Bosch. Het bureau begeleidt onder andere restauratie- en herbestemmingsprojecten, waarbij het aspect 'duurzaamheid' een belangrijke rol speelt.

NRC- STUDIEBOEKEN

- 'Kozijnen, ramen, deuren, luiken', R. van Hemert € 37,50
- 'Smeedwerk / IJzerwaren', A. Bok e.a. € 37,50
- 'Houtconstructies', R. van Hemers € 37,50
- 'Binnenbetimmering en kerkinterieurs', R. van Hemert e.a. € 42,50
- 'Trappen', R. van Hemert € 31,50
- 'Houtbouw: van vlechtwerk tot houtbekleding', R. van Hemert € 37,50
- 'Lood, zink, koper: dakbedekkingen en goten', R. van Hemert € 47,50
- 'Onderzoek van ondergronden', R. Crèvecoeur € 10,- (alleen digitaal verkrijgbaar)
- 'Kleurhistorisch onderzoek', B. Jonker € 10,- (alleen digitaal verkrijgbaar)
- 'Pigmenten en bindmiddelen', Matthijs de Keijzer en Pieter Keune € 32,50
- 'Linnen spannen', J. Heesters € 17,50
- 'Gebrandschilderd glas en glas in lood', R. Crèvecoeur € 25,-
- 'Vergulden en restaureren met bladgoud', A. Bok e.a. € 24,50

De prijzen worden verhoogd met 6% BTW en verzendkosten.

Studenten van restauratieopleidingen ontvangen 25% korting.

BESTEL DIRECT VIA WWW.RESTAURATIECENTRUM.NL

**OOSTELIJKE HANDELSKADE 12P | AMSTERDAM
POSTBUS 2079 | 3800 CB AMERSFOORT
TELEFOON: 020 - 623 77 91
INFO@RESTAURATIECENTRUM.NL**

WWW.RESTAURATIECENTRUM.NL